

SMURTO AR/IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDOMOS KAUNO LOPŠELYJE – DARŽELYJE „SPRAGTUKAS“ TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kauno lopšelio – darželio „Spragtukas“ (toliau–įstaiga) smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo įstaigoje tvarkos aprašas (toliau–tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijos“.

2. Tvarkos aprašo tikslas – saugios aplinkos įstaigoje kūrimas, kuris apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: įstaigos veiklą ir valdymą, pozityvaus įstaigos mikroklimato kūrimą, ugdytinių pozityvių vertybių formavimą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą bei tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – tėvai) įtraukimą-įsitraukimą.

3. Šis tvarkos aprašas nustato įstaigos direktoriaus, pedagogų, kitų įstaigos darbuotojų, vaiko gerovės komisijos, vaikų, jų tėvų veiklą, sukuriant sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto ir patyčių apraiškoms įstaigoje aplinką.

4. Įstaigos direktorius, darbuotojai, vaikai, jų tėvai vykdydami smurto ir patyčių prevenciją įstaigoje vadovaujasi LR Švietimo įstatymo 56 straipsnio 17 punktu, LR Vaiko teisių pagrindų įstatymu (1996 m. kovo 14 d. Nr. I-1234), įstaigos nuostatais, Darbo tvarkos taisyklėmis, vaiko ugdymo(si) sutartimi, Pedagogų pareigybės aprašu, įstaigos darbuotojų Etikos kodeksu, vaikų grupių taisyklėmis, Rekomendacijomis dėl poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams (patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. 1268), įstaigos direktoriaus įsakymais, šia tvarka ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais smurto ar/ir patyčių prevenciją.

5. Tvarkos aprašas remiasi principais:

5.1. *objektyvumo* – kai į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

5.2. *savalaikio reagavimo* – kai kiekvienas įstaigos administracijos darbuotojas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, ugdytinis, jo tėvas pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ar patyčias, turi reaguoti ir jį stabdyti;

5.3. *nešališkumo* – kai įstaigos darbuotojai veiksmy imasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

5.4. *atsakingumo* – kai kiekvienas įstaigos bendruomenės narys geba tinkamai reaguoti smurto ir patyčių situacijoje.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

6.1.1. **žodinės patyčios:** pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.1.2. **fizinės patyčios:** mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.1.3. **socialinės patyčios:** socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas, įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai ir kt.;

6.1.4. **elektroninės patyčios:** elektroninėmis priemonėmis vykdomi veiksmai: skaudinančių ir gąsdinančių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, be asmens sutikimo jo duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti žmogaus gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.2. **Smurtas** - atviras ir sąmoningas fiziškai agresyvus elgesys kito žmogaus atžvilgiu.

6.3. **Smurtą ar/ir patyčias patiriantis asmuo** – vaikas ar suaugęs, kuris patiria psichologinę ar fizinę žalą.

6.4. **Smurtaujantysis ar/ir besityčiojantysis (toliau - skriaudėjas)** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis psichologinius ar fizinius kito asmens žalojimo veiksmus ir/ar prisidedantis prie jų.

6.5. **Smurto ar/ir patyčių stebėtojas** – vaikas ar suaugęs, matantis ar žinantis apie psichologinius ar fizinius kito asmens žalojimo veiksmus.

6.6. **Smurto ar patyčių prevencija** – nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis priemones ir būdus esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimui, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius.

6.3. **Smurto ar patyčių intervencija** – įstaigos administracijos, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų įstaigos darbuotojų koordinuoti veiksmai, kurie taikomi smurto ar patyčių atveju visiems dalyviams (patiriantiems, skriaudėjams, stebėtojams).

6.4. **Smurto ar patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – siekiant smurto ir patyčių situacijos objektyvesnio pažinimo bei valdymo, tolimesnio raidos numatymo ir galimo poveikio prognozavimo, vykdomas įstaigoje nuolatinis, sisteminis stebėjimas, informacijos ir faktų rinkimas, analizavimas.

7. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme bei bendru įstaigos bendruomenės susitarimu.

II. SMURTO AR/IR PATYČIŲ VALDYMAS ĮSTAIGOJE

8. Smurto ar/ir patyčių valdymas įstaigoje apima visų įstaigos bendruomenės narių atsakomybę, įstaigoje puoselėjamas vertybes, elgesio normas bei veiklą reglamentuojančius dokumentus.

9. **Atsakomybė:**

9.1. *direktorius:*

9.1.1. rūpinasi smurto ar/ir patyčių prevencijos ir intervencijos organizavimu, taip užtikrindamas kiekvienam įstaigos nariui sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto ar/ir patyčių apraiškoms aplinką įstaigoje;

9.1.2. inicijuoja smurto ar/ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo grupę (toliau – Vykdyto grupę), kurią sudaro 3 Vaiko gerovės komisijos (VGK) nariai:

- pirmininkas – socialinės situacijos koordinavimas;

- sekretorius – dokumentų apskaita;
- įstaigos vertybių kuratorius - pozityvaus įstaigos mikroklimato kurimas.

9.1.3. kontroliuoja tvarkos aprašo įgyvendinimą.

9.2. *Vykdyto grupė*: rūpinasi saugios ir palankios įstaigos aplinkos kūrimu;

9.3. *įstaigos bendruomenės nariai*: dalyvauja visi smurto ar/ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdyme

10. **Vertybės**: įstaiga puoselėja bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.) ir pozityvias vertybes, kurios atitinka visų įstaigos darbuotojų elgesį ir veiklą;

11. **Elgesio normos**:

11.1. įstaigoje susitarta dėl elgesio taisyklių (normų), kuriose aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus/laukiamas, tiek neleistinas/nepageidaujamas įstaigos bendruomenės narių elgesys, numatyti ugdytinių bei darbuotojų skatinimo, motyvavimo už pozityvų elgesį priemonės ir būdai, jie yra žinomi ir suprantami visiems įstaigos bendruomenės nariams, jais vadovaujasi kiekvienas įstaigos bendruomenės narys, siekdamas atpažinti ir pastiprinti pozityvų kito įstaigos bendruomenės nario elgesį;

11.2. ugdytiniai žino kelis pagalbos kreipimosi įstaigoje būdus.

12. **Pareigybių aprašai**: įstaigos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai ir fiziškai saugios vaikų ugdymo(si) aplinkos įstaigoje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ar/ir patyčias pagal įstaigos nustatytą tvarką.

III. SMURTO AR/IR PATYČIŲ STEBĖSENA ĮSTAIGOJE

13. Kiekvienas įstaigos bendruomenės narys atsakingas už pastebėtos smurto ar/ir patyčių situacijos perdavimą įstaigos Vykdyto grupei ar administracijai. Asmuo pastebėjęs smurto ar/ir patyčių situaciją, įsitikina apie realų pavojų ir per 1 dieną pateikia faktinį raštišką pagrindimą Vykdyto grupei.

14. **Vykdyto grupė**:

14.1. vadovaujasi įstaigos smurto ar/ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarkos aprašo principais;

14.2. inicijuoja anonimines apklausas, apibendrina jos rezultatus ir rengia prevencinį planą;

14.3. kas met analizuoja socialinę situaciją-rizikos veiksnius;

14.4. registruoja fiksuotus pranešimus apie smurtą ar/ir patyčias;

14.5. gavus fiksuotą pranešimą apie smurtą ar/ir patyčias, per 1 d. organizuoja neeilinį Vaiko gerovės komisijos posėdį, kuriame išanalizavus situaciją parengia intervencijos planą ir informuoja įstaigos direktorių;

14.6. kartą metuose atlieka įstaigoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ar/ir patyčias analizę bei aptaria prevencijos ir intervencijos planų priemonių taikymo įgyvendinimą;

14.7. teikia siūlymus įstaigos direktoriui dėl smurto ar/ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo įstaigoje, įstaigos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

14.8. gali tobulinti įstaigos smurto ar/ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarkos aprašą ir teikti įstaigos direktoriui tvirtinimui;

14.9. atlieka kitus šiame tvarkos apraše numatytus veiksmus.

15. Kasmet vykdyto grupė informuoja įstaigos bendruomenę apie smurto ar/ir patyčių prevencijos veiklos vykdymą įstaigoje.

IV. SMURTO AR/IR PATYČIŲ PREVENCIJA ĮSTAIGOJE

16. **Bendradarbiavimas:** įstaiga, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ar/ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su ugdytinių tėvais, vietos bendruomene, Kauno miesto savivaldybei priklausančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

17. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas:

17.1. nuoseklus ir reguliarus ugdytinių ugdymas(is) kasdieninėje veikloje: savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kitų socialinių įgūdžių;

17.2. įgyvendinant priešmokyklinio amžiaus vaikų grupėje prevencinę „Zipio draugai“ programą;

17.3. įgyvendinant projektines veiklas, skirtas vaikų socialinei kompetencijai plėtoti;

17.4. integruojant socialinių partnerių edukacines veiklas vaikams - organizuojant prasmingus, bendruomeniškumą, pilietiškumą, pagarbos, saviraišką skatinančius užsiėmimus;

17.5. kitu įstaigos pasirinktu būdu.

18. **Įstaigos pedagoginių darbuotojų profesinė kompetencija:** pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per metus tobulina kvalifikaciją ugdytinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

19. Pozityvaus įstaigos mikroklimato kūrimas:

19.1. *įstaigos bendruomenės narių santykiai:* įstaigoje kuriama aplinka, palanki asmenybės ūgčiai, kuriami pozityvūs, tarpusavio pagarba, parama ir pasitikėjimu, bendromis vertybėmis grįsti santykiai, puoselėjamos stiprybės ir galios, skatinami ir stiprinami bendrumo, tapatumo ir priklausymo įstaigos bendruomenei jausmai;

19.2. *nenutrūkstamas procesas:* pozityvaus įstaigos mikroklimato kūrimas ir puoselėjimas yra nenutrūkstamas, cikliškas procesas, susidedantis iš nuoseklių penkių etapų:

19.2.1. esamos situacijos įvertinimas - reguliariai renkama informacija apie emocinį aplinkos saugumą, įstaigos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir aktualių probleminių situacijų identifikavimas;

19.2.2. įstaigos bendruomenės narių sąmoningumo didinimas ir įsitraukimas - sprendimų paieška kartu diskutuojant ir tariantis;

19.2.3. tinkamų prevencijos ir intervencijos priemonių mikroklimatui gerinti planavimas - prevencijos ir intervencijos priemonių rizikos veiksnių mažinimui ir apsauginių veiksnių įtakos didinimui numatymas;

19.2.4. mikroklimato gerinimo priemonių įgyvendinimas – įgyvendinimo atsakomybės įstaigos darbuotojams pasiskirstymas;

19.2.5. priemonių veiksmingumo vertinimas - pasiektų rezultatų, sėkmės veiksnių ir trukdžių analizavimas bei tobulinimo galimybių numatymas.

20. Vaikų pozityvių vertybių formavimas:

20.1. *dalyvavimas gerinant įstaigos ugdymo(si) aplinką* - vaikai aktyviai dalyvauja kuriant pozityvų įstaigos mikroklimatą, jų nuomonė ir idėjos yra išklausomos ir vertinamos, skatinamas bendruomeniškumas, vaikų aktyvus dalyvavimas veiklose;

20.2. *dalyvavimas vietos bendruomenės veikloje* - sudaromos galimybės ir skatinamas vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų taikymas ir įtvirtinimas įvairiuose gyvenimo kontekstuose (pvz., dalyvavimas gerumo akcijose, projektinėse veiklose orientuotose į skirtingo amžiaus vaikų grupių bendradarbiavimą bei kitose bendruomeninėse veiklose).

21. Tėvų įtraukimas/įsitraukimas:

21.1. *tėvų aktyvumo skatinimas* - skatinamas tėvų dalyvavimas kuriant saugią ugdymo(si) aplinką įstaigoje, įtraukiant juos į smurto ar/ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planavimą bei įgyvendinimą, kitas veiklas, atstovavimą įstaigai vietos bendruomenėje;

21.2. *tėvų konsultavimas, informavimas* - vykdomas tėvų konsultavimas ir informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos įstaigoje kūrimo klausimais.

V. SMURTO AR/IR PATYČIŲ INTERVENCIJA ĮSTAIGOJE

22. **Kiekvienas įstaigos darbuotojas**, visais įtariamų ir realių smurto ar/ir patyčių atvejais reaguodamas:

22.1. nedelsiant nutraukia bet kokius pavojų keliančius veiksmus;

22.2. kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: tėvus, įstaigos specialistus, Vykdyto grupės narius ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

22.3. nustato, ar tai patyčių/smurto atvejis.

(Priedas Nr. 1)

23. **Įstaigos darbuotojas**, turintis informaciją apie realiai įvykusias patyčias ar/ir smurtą:

23.1. užpildo pranešimo apie patyčias formą ir per 1 dieną ją perduoda Vykdyto grupės pirmininkui (Priedas Nr. 2);

23.2. elektroninių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus;

23.3. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su Vykdyto grupės pirmininku ar kitu paskirtu įstaigos specialistu ir informuoja apie pokyčius.

24. **Vykdyto grupės pirmininkas** gavęs informaciją apie patyčias ar/ir smurtą:

24.1. užpildytą formą pateikia Vykdyto grupės sekretoriui, kuris ją registruoja patyčių registracijos žurnale (žurnalas laikomas „Logopedo“ kabinete, prie Vaiko gerovės komisijos dokumentų);

24.2. imasi spęsti smurto ar/ir patyčių situaciją, kartu su Vykdyto grupės nariais rengia veiksmų planą;

24.3. nedelsiant praneša įstaigos direktoriui, kuris priima sprendimą dėl parengto pagalbos plano priemonių taikymo.

25. **Įstaigos direktorius** gavęs iš Vykdyto grupės paranešimą apie smurtą ar/ir patyčias įstaigoje, nedelsiant informuoja Švietimo skyriaus vedėją ir švietimo įstaigos kuratorių.

26. Visiems smurto ar/ir patyčių dalyviams pagal individualius poreikius įstaigoje neatidėliotinai teikiama pagalba.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

27. Reagavimo į smurtą ar/ir patyčias įstaigoje Tvarką įstaigos direktorius patvirtina įsakymu.

28. Įstaigos bendruomenės narių informavimas:

28.1. visi įstaigos darbuotojai supažindinami su šia Tvarka pasirašytinai;

28.2. su Tvarka tėvai supažindinami mokslo metų pradžioje susirinkimo metu.

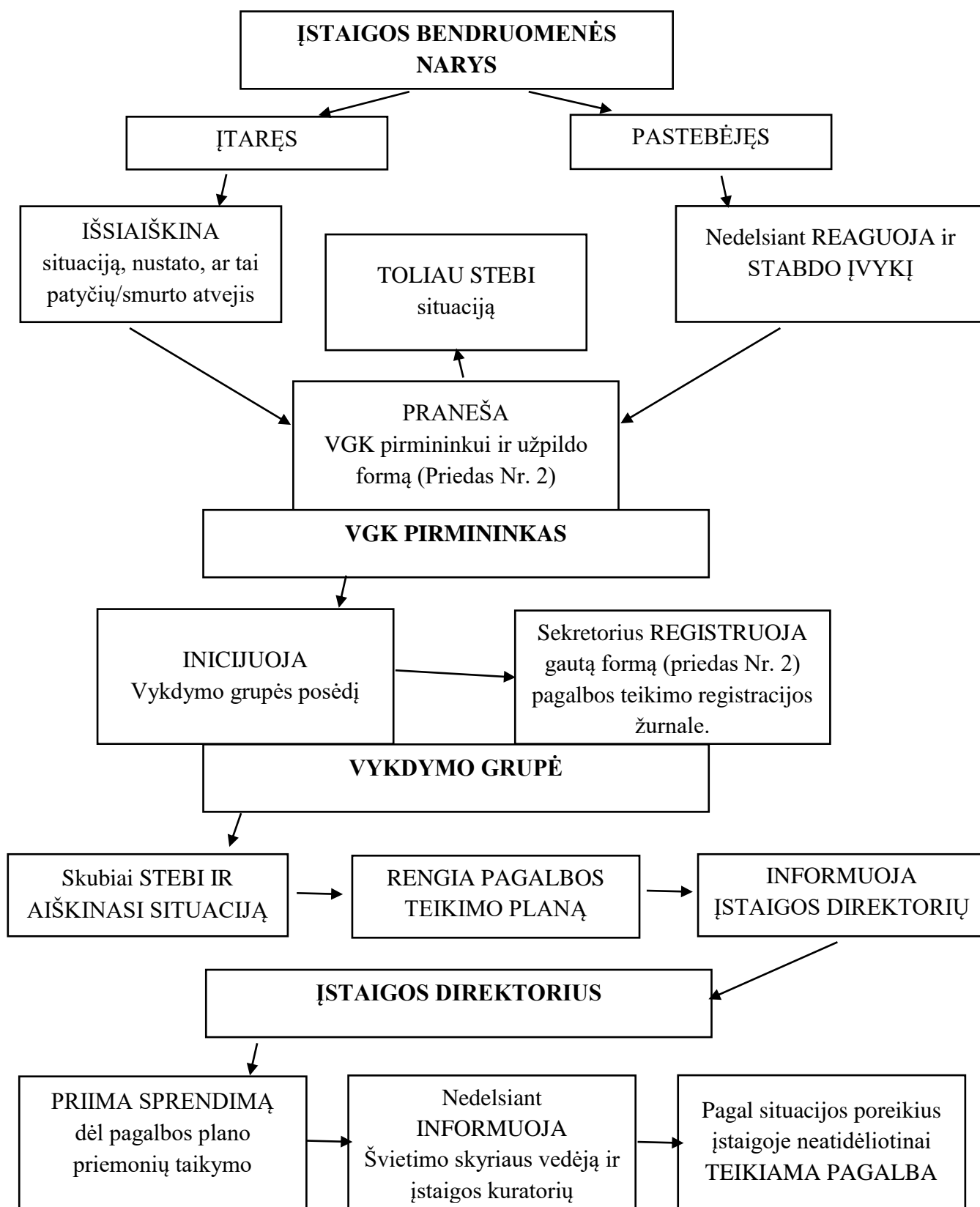
29. Visi dokumentai ir duomenys, susiję su smurtą ar/ir patyčias patiriančiais asmenimis ir jų asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti žmogaus teises ir teisėtus interesus.

30. Tvarka skelbiama įstaigos internetinėje svetainėje (www.spragtukas.lt).

Parengė: direktoriaus pavad. ugdymui A. Valatkevičienė

KAUNO LOPŠELIS – DARŽELIS „SPRAGTUKAS“

REAGAVIMO IR PAGALBOS Į PARYČIAS AR/IR SMURTĄ PLANAS

KAUNO LOPŠELIS – DARŽELIS „SPRAGTUKAS“
PRANEŠIMAS APIE SMURTĄ AR/IR PATYČIAS

 Pranešimo data

Duomenys apie įvykio dalyvius:

Nukentėjusysis (pažymėti X)	O vaikas	O suaugęs
Nukentėjusiojo(ų) vardas, pavardė, amžius		
Skriaudėjo(ų) vardas, pavardė, apytikslis amžius		
Stebėtojo(ų) vardas, pavardė, apytikslis amžius		

Bendrieji duomenys:

Formą pildančiojo asmens vardas, pavardė	
Kam pranešta apie įvykį? (vardas, pavardė)	
Kada įvyko? (data, val.)	
Kur įvyko?	

PATYČIOS ar/ir SMURTAS

(reikiamą žodį apibraukti ir toliau užpildyti atitinkamas lentelės dalis)

PATYČIOS**Kokia patyčių forma naudota ar įtariama (pažymėkite):**

- Žodinė:** pravardžiavimas, grasinimas, ujamimas, užgauliojimas, erzinimas, žeminimas ir kt.
- Fizinė:** užgauliojimas veiksmais - mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.
- Socialinė:** socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas, įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai ir kt.
- Elektroninė:** elektroninėmis priemonėmis vykdomi veiksmai - skaudinančių ir gąsdinančių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, be asmens sutikimo jo duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti žmogaus gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.
- Kiti pastebėjimai** (įrašyti).....

Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas?	
--	--

SMURTAS

- Fiziškai agresyvus elgesys:** atviri ir sąmoningi fiziniai veiksmai kito žmogaus atžvilgiu.

Istaigos darbuotojų elgesys šioje situacijoje:

--

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Formą pateikiančiojo asmens

.....
parašas.....
vardas, pavardė